

28.06.2024

Dnro 1192/03.04.04.04.20/2022

Asia Valitus vesitalousasiassa

Valittaja ja luvanhakija

Arvi Siili Oy

Päätös, josta valitetaan

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 5.9.2022, nro 138/2022

Aluehallintovirasto on myöntänyt Arvi Siili Oy:lle vesilain mukaisen luvan maa-ainesten ottamiseen Korsbäckin pohjavesialueelta vedenottamoiden lähisuojavyöhykkeiden ulkopuolelta kiinteistöillä Grusgropen 287-405-1-222, Granhult 287-405-4-155, Sandgrop 287-405-4-221, Rosenberg I, 287-407-7-101, Sandås 287-407-26-110, Korssand 287-407-26-112 ja Djupgrop 287-407-26-126 Kristiinankaupungin kaupungissa. Lupa on voimassa 31.12.2032 saakka.

Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen siltä osin, kuin toiminnalla on voimassa oleva lainvoimainen Kristiinankaupungin kaupungin myöntämä maa-aineslain mukainen lupa 31.10.2024 saakka. Hylkäävä päätös koskee kiinteistöjä Sandbacka 287-405-1-272 ja Siili 287-405-1-284.

Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen myös siltä osin kuin toiminta sijoittuisi pohjavedenottamoiden lähisuojavyöhykkeille. Hylkäävä päätös koskee kiinteistöjä Max 287-405-13-20, Ulfves 287-407-7-117, Solveig 287-407-7-121, Johanna 287-407-7-127, Lassas II, 287-407-7-120, Lassas I, 287-407-7-119, Marianne 287-407-7-95 ja Rosenberg 287-407-7-93 sekä osittain kiinteistöjä Rosenberg I, 287-407-7-101, Djupgrop 287-407-26-126, Sandgrop 287-405-4-221 ja Granhult 287-405-4-155.

Hankkeesta, siltä osin kuin sille myönnetään lupa, ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä. Luvan saajan on noudatettava vesilain säännöksiä ja lupamääräyksiä 1-17, josta lupamääräys 2 kuuluu seuraavasti.

2. Pohjavedenottamoiden lähisuojavyyöhykkeillä sijaitsevat, aikaisemman ottotoiminnan yhteydessä syntyneet mahdolliset kuopat, joiden kohdalla maanpinnan ja pohjavedenpinnan korkeustasojen välinen etäisyys on alle neljä metriä, on täytettävä alueella mahdollisesti olevilla soran varastokasoilla ja harjanteilla ja/tai tämän päätöksen mukaisella maa-ainesten otolla saatavilla maa-aineksilla. Täytöissä käytettävät varastokasat saavat sisältää vain puhtaita sora- ja hiekka-aineksia. Täytöt on tehtävä siten, että lähisuojavyyöhykkeillä maanpinnan tason ja pohjavedenpinnan tason väliseksi etäisyydeksi tulee kauttaaltaan vähintään neljä metriä.

Perustelut

Hankealue sijaitsee Korsbäckin vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella, osittain vedenottamoiden lähisuojavyyöhykkeillä ja osittain vedenottamoiden lähisuojavyyöhykkeiden ulkopuolella. Lähisuojavyyöhykke voidaan määrittää tapauskohtaisesti pohjaveden suojelusuunnitelmassa, kuten Korsbäckin osalta on tehty. Arvioinnissa otetaan huomioon muun muassa pohjavesialueen rajat, maa- ja kallioperän ominaisuudet, pohjaveden virtaussuunnat ja pinnan taso, vedenottamoiden ja tutkittujen vedenottamonpaikkojen vaikutusalue sekä vedenoton suuruus. Määrittelyssä otetaan huomioon tapauskohtaisesti myös maankäytön haittavaikutusten estäminen. Kristiinankaupungin pohjavesialueiden suojele- ja kunnostussuunnitelmassa (19.11.2012) on todettu Korsbäckin pohjavesialueen osalta, että uusia maa-aineslupia ei tule antaa lähisuojavyyöhykkeillä sijaitseville alueille, eikä voimassa olevia lupia tulisi näillä alueille enää uusia.

Ympäristöministeriön julkaisussa "Maa-ainesten ottaminen - opas ainesten kestäväseen käyttöön 2020:24" todetaan muun muassa seuraavaa: "Pohjavedenottamon suoja-alueille voidaan tehtyjen tutkimusten perusteella ja yleistä varovaisuusperiaatetta noudattaen asettaa seuraavat ottamisalueiden sijoittamista koskevat tavoitteet: 1) lähisuojavyyöhykkeillä ottamistoimintaa tai jälkihoitamattomia ottamisalueita ei saisi olla lainkaan ja 2) kaukosuojavyyöhykkeillä jälkihoitamattomien ottamisalueiden yhteispinta-ala ei saisi olla alueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteet huomioon ottaen yli 10–20 % suoja-alueesta." Kaukosuojavyyöhykke käsittää sen osan pohjavesialueesta, joka ei kuulu lähisuojavyyöhykkeisiin. Samassa julkaisussa on todettu myös seuraavaa "Lähisuojavyyöhykkeille ei uusia ottamisalueita. Olemassa olevilla ottamisalueilla suojakerros on vähintään kuusi metriä. Ottaminen voi tulla kyseeseen lähinnä vanhojen ottamisalueiden kunnostamisen yhteydessä. Kaukosuojavyyöhykkeillä suojakerroksen paksuus on vähintään neljä metriä."

Ympäristöministeriön maa-ainesten ottamista koskeva opas ei ole oikeudellisesti sitova, mutta oppaan arviot maa-ainesten ottamisesta aiheutuvista haitoista ja ottamisen edellytyksistä pohjavesialueilla voidaan kuitenkin ottaa huomioon lupaharkinnassa.

Lupa-asiaa ratkaistaessa on otettu huomioon Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman vuosille 2022–2027. Vesienhoidon keskeisenä tavoitteena on estää pintavesien ja pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan.

Hankkeen toteuttaminen vedenottamon lähisuojavaöhykkeellä saattaisi vaarantaa vesienhoitosuunnitelman pohjavettä koskevien tavoitteiden toteutumisen.

Aluehallintovirasto katsoo, että maa-ainesten ottaminen vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella, vedenottamon lähisuojavaöhykkeellä, voi muuttaa pohjaveden laatua ja määrää ja tämä muutos aiheuttaa haittaa vedenotolle. Riskiä lisää, että pohjaveden virtaussuunta alueella on hankealueelta vedenottamoita kohti. Korsbäckin vedenottamo on Kristiinankaupungin päävedenottamo. Suurin osa Kristiinankaupungissa käytettävästä vedestä tulee Korsbäckin pohjavesialueelta, eikä varavedenottamo ole. Koska on mahdollista, että pohjaveden laatu heikentyisi toiminnan seurauksena, luvan myöntäminen lähisuojavaöhykkeille saattaisi aiheuttaa pohjaveden pilaamiskiellon (ympäristönsuojelulain 17 §) vastaisen tilanteen.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnon mukaan vedenottamoiden lähisuojavaöhykkeillä on kohtia, joissa maanpinnan ja pohjavedenpinnan välinen etäisyys on alle neljä metriä. Riittämätön suojaavan maakerroksen paksuus muodostaa riskin pohjaveden laadulle. Pohjaveden laadun turvaamiseksi ylisyvät kohdat tulee täyttää. Nykykäytännön mukainen suojaavan maakerroksen paksuus lähisuojavaöhykkeillä on kuusi metriä. Tässä tapauksessa täytöissä voidaan käyttää suojakerroksen vähimmäispaksuutena neljää metriä, sillä lähisuojavaöhykkeillä voimassa olleiden maa-ainelupien määräyksissä suojakerroksen paksuudeksi on sen aikaisen lupakäytännön mukaisesti määrätty neljä metriä. Aluehallintovirasto katsoo, että neljän metrin suojakerrospaksuuden voidaan tässä katsoa olevan riittävä pohjaveden laadun ja määrän turvaamiseksi. Luvan mukaisilla toimenpiteillä varmistetaan myös alueen riittävät jälkihoitotoimet.

Hakemus on hylätty kiinteistöjen Sandbacka 287-405-1-272 ja Siili 287-405-1-284 osalta, sillä niillä on voimassa maa-ainelain nojalla myönnetty määräaikainen lupa 30.10.2024 saakka. Luvassa on arvioitu maa-ainelain mukaiset luvan myöntämisen edellytykset ja annettu toimintaa koskevat määräykset sekä määräykset pohjaveden määrän ja laadun suojelemiseksi. Hakemus tulee siten hylätä siltä osin kuin se koskee kunnan viranomaisen maa-ainelain mukaisena toimivaltaisena lupaviranomaisena ratkaisemaa asiaa, jota koskeva päätös on edelleen voimassa.

Aluehallintovirasto katsoo, että pohjavedenottamoiden lähisuojavaöhykkeiden ulkopuolella maa-ainesta voidaan ottaa aiheuttamatta merkittävää riskiä pohjaveden laadulle. Ympäristöministeriön ohjeen mukaan kaukosuojavaöhykkeillä alimman ottotason ja pohjavedenpinnan välisen suojakerroksen paksuuden tulee olla vähintään neljä metriä. Hakemuksessa on esitetty ja lupamääräyksessä 1 määrätty suojakerroksen paksuudeksi vähintään kuusi metriä. Minimiohjeistusta paksumpi suojakerros vähentää pohjaveden laadun heikentymisen riskiä.

Se osa hankealueesta, jolle lupa tässä päätöksessä myönnetään, on ollut lähes kokonaisuudessaan käytössä maa-ainesten ottoalueena. Alueen ei voida siten katsoa olevan uusi ottamisalue. Luvan saavan hankealueen pinta-ala on noin 3

% koko pohjavesialueen pinta-alasta. Hankealueen osalta pinta-alaosuus on siten huomattavasti ympäristöministeriön raja-arvo-ohjeistusta (10–20 % kaukosuojavyöhykkeestä) pienempi.

Hankkeesta koituvaksi vesilain 3 luvun 7 §:n mukaiseksi yksityiseksi hyödyksi voidaan katsoa maa-aineksista saatava taloudellinen tuotto luvan saajalle.

Vesilain 3 luvun 6 §:n tarkoittamat yleiselle edulle aiheutuvat menetykset nyt kysymyksessä olevassa hankkeessa liittyvät erityisesti sen riskeihin aiheuttaa haitallisia vaikutuksia pohjavedelle. Luvan myöntäminen edellyttää, että hankkeen haitalliset vaikutukset voidaan sulkea pois riittävällä tavalla.

Pohjavesiesiintymälle mahdollisia haittoja voi aiheuttaa alimman ottotason ja ylimmän pohjaveden pinnankorkeuden välisen suojakerroksen riittämätön paksuus, jolloin vajovesikerroksen liiallinen ohentuminen pohjaveden muodostumisalueella tai liian lähellä vedenottamoa voi vaikuttaa kerroksen läpi suotautuvan veden laatuun sitä heikentävästi. Aluehallintoviraston arvion mukaan vedenottamoiden lähisuojavyöhykkeillä hankkeesta koitua yksityiselle edulle saatava hyöty ei ole huomattava siitä yleiselle edulle mahdollisesti koituviin menetyksiin. Lähisuojavyöhykkeisen ulkopuolella sen sijaan voidaan alueelle jätettävällä suojakerroksen paksuudella sekä toiminnalle määrättyllä tarkkailulla varmistaa, että maa-ainesten otosta ei aiheudu haitallisia muutoksia pohjaveden laadulle ja määrälle. Lähisuojavyöhykkeiden ulkopuolella hankkeesta yksityiselle edulle saatava hyöty on siten huomattava verrattuna siitä yleiselle edulle koituviin menetyksiin.

Edellä mainitun perusteella aluehallintovirasto katsoo, että hakemuksen mukainen toiminta lähisuojavyöhykkeiden ulkopuolella, ei lupamääräyksissä määrättyllä tavalla toteutettuna ennakoita arvioiden aiheuta pohjaveden pilaantumisvaaraa, eikä muuta pohjavesialueen pohjaveden laatua tai määrää niin, että muutos voisi huonontaa pohjaveden käyttökelpoisuutta taikka muulla tavalla aiheuttaa haittaa vedenotolle tai veden käytölle talousvetenä. Hanke ei yleiseltä kannalta katsottuna aiheuta veden saannin estymistä tai vaikeutumista. Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman mukaiset tavoitteet eivät vaarannu, koska päätöksen mukaisesti toteutettuna hanke ei vaikuta pohjavesiesiintymän tilaan heikentävästi.

Lupa on myönnetty kymmenen vuoden määräajaksi. Aluehallintovirasto katsoo, ottaen huomioon hankealueen olosuhteet ja pohjavesiesiintymän tilan säilyttämisen, että erityisiä syitä luvan myöntämiselle pidemmäksi kuin kymmeneksi vuodeksi ei ole.

Lupamääräysten perustelut

Lupamääräykset 1–2

Havaitun ylimmän pohjaveden pinnankorkeuden ja alimman ottotason välisen häiriintymättömän maakerroksen paksuudesta ottoalueilla sekä riittävän suojakerroksen palauttamisesta pohjavedenottamoiden lähisuojavyöhykkeillä on määrätty pohjaveden suojelemiseksi. Suojakerroksen palauttaminen ei koske niitä kiinteistöjä, joilla on voimassa oleva, 31.10.2014 myönnetty maa-aineslain mukainen lupa maa-ainesten ottamiseen. Niillä kiinteistöillä suojakerroksen paksuudeksi tulee 31.10.2014 annetun lupapäätöksen mukaisesti lähtökohtaisesti jättää vähintään neljä metriä.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Valittajan on katsottava vaatineen valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja asian palauttamista aluehallintovirastolle luvan myöntämiseksi siltä osin, kun aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen seuraavien kiinteistöjen osalta: Sandbacka 287-405-1-272, Siili 287-405-1-284, Max 287-405-13-20, Ulfves 287-407-7-117, Solveig 287-407-7-121, Johanna 287-407-7-127, Lassas II, 287-407-7-120, Lassas I, 287-407-7-119, Marianne 287-407-7-95 ja Rosenberg 287-407-7-93 sekä osittain kiinteistöjen Rosenberg I, 287-407-7-101, Djupgrop 287-407-26-126, Sandgrop 287-405-4-221 ja Granhult 287-405-4-155 osalta. Lisäksi valittajan on katsottava vaatineen lupamääräyksen 2 poistamista. Lisäksi valittaja on vaatinut katselmuksen järjestämistä.

Vaatimusten tueksi on muun muassa esitetty, että jokaisella hakemuksen tarkoittamalla kiinteistöllä on ollut maa-ainesten ottolupa, joten alue ei laajene uusille ottoalueille. Ottosuunnitelman mukainen toteutus on pohjaveden kannalta huomattavasti parempi kuin mikä nykytilanne on tällä hetkellä. Alueella on jyrkkiä harjanteita, jotka loivenisivat ja tätä kautta pohjaveden muodostuminen turvattaisiin asianmukaisella muotoilulla. Tätä on painotettu myös Ympäristöministeriön julkaisussa "Maa-ainesten ottaminen - opas ainesten kestävään käyttöön 2020:24" kohdissa 1.3.6, 4.1.2.4 ja 7.1.

Vaatimus siitä, että nykyinen maanomistaja joutuisi omalla kustannuksellaan täyttämään niin sanottuja ylisyviä ottokohtia, vaikka ei ole niitä aiheuttanut omalla toiminnallaan, on kohtuuton. Maa-ainesten otto on toteutettu aikaisempien maanomistajien toimesta, ja valvontaviranomainen on hyväksynyt vallitsevan nykytilanteen aikanaan maa-aineslupien päätyttyä eikä ole tuolloin puuttunut asiaan.

Asian oikeudenmukaisen ja perustellun päätöksen kannalta asiaa ei katsota olevan mahdollista ratkaista ilman maastokäyntiä. Nykytilanteen näkeminen antaa vasta todellisen kuvan millaiseksi maisema jää, mikäli lupaa ei myönnetä.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut valituksesta julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Kristiinankaupungissa.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta on pyydetty lausunto valituksesta. Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Kristiinankaupungin kaupungille, Kristiinankaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille / Länsirannikon valvontalautakunnan ympäristöjaostolle ja KRS-Vesi vesihuoltolaitokselle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksesta.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on lausunnossaan viitannut päätökseensä ja sen perusteluihin ja katsonut, ettei valituksessa ole esitetty uusia asiaan vaikuttavia seikkoja.

Länsirannikon valvontalautakunnan ympäristöjaosto on vastineessaan todennut, että lähisuojavyohykkeellä on useita metsäisiä alueita, joilla ei todennäköisesti ole esiintynyt ottamistoimintaa, esimerkiksi kiinteistöt Lassas II ja Lassas I. Usealla muulla lähisuojavyohykkeen kiinteistöllä ovat etenkin länsiosat ilmakuvienv perusteella metsäisiä. Edelleen koskemattomia tai lähes koskemattomia alueita ei sallita avattavan jälkihoidossa vesilain mukaisen luvan lupamääräyksen 2 mukaisesti.

Valituskirjelmässä tarkoitettuja kiinteistöjä koskevissa viimeksi myönnettyissä, voimassa olevissa luvissa edellytetään, että ylimmän pohjavedenpinnan yläpuolelle jätetään vähintään 4 metriä paksu koskematon suojaava maakerros. Kiinteistöjä Djupgrop, Rosenberg, Rosenberg I koskevan luvan kohdalla Arvi Siili Oy on ostanut kiinteistöt, ja lupa on siirtynyt yhtiölle vuonna 1998. Arvi Siili Oy on joko hakenut lupaa itse (yksi lupa, Djupgrop, Rosenberg, Rosenberg I) tai, kuten muissa tapauksissa, luvat on myöhemmin hakemuksesta siirretty Arvi Siili Oy:lle (vuosina 2007–2009) lupa-ajan verrattain varhaisessa vaiheessa. Kiinteistöjen Lassas I ja Lassas II lupien haltijana on koko lupa-ajan ollut Oy Lassas Ab. Kiinteistöt ovat sittemmin siirtyneet Arvi Siili Oy:n omistukseen.

Valituskirjelmän tarkoittamilla kiinteistöillä on saatavilla olevien tietojen ja niistä tehtyjen päätelmien perusteella esiintynyt pääasiassa Arvi Siili Oy:n harjoittamaa ottamistoimintaa.

Lupamääräysten noudattaminen on luvanhaltijan vastuulla. Valituskirjelmässä tarkoitettut luvat ovat umpeutuneet 18.9.2016. Hakija ei ole pyytänyt lopputarkastusta. Aiempi valvontaviranomainen, Kristiinankaupungin rakennusvalvonta, ei suullisesti saadun tiedon mukaan ole tehnyt lopputarkastusta sellaisille ottoalueille, joille on tiettävästi ollut tarkoitus hakea uusia lupia.

Maa-aineslain mukaiset lupa- ja valvontatehtävät on 1.7.2016 alkaen siirretty Kristiinankaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle eli Länsirannikon

valvontalautakunnan ympäristöjaostolle. Saatavilla ei ole asiakirjoja, joista kävisi ilmi, että valvontaviranomainen olisi hyväksynyt silloisen tilanteen.

Länsirannikon valvontalautakunta on vastineessaan viitannut aluehallintovirastolle luvan hakemusvaiheessa antamaansa lausuntoon. Raakavettä ja talousvettä ei saa asettaa pilaantumisvaaraan tai laadun huononemiselle alttiiksi. Korsbäckin vedenottamalla on ratkaiseva merkitys Kristiinankaupungin vesihuollolle. Seuraukset voivat olla suuria, jos veden antoisuus muuttuu, raakavesi pilaantuu tai sen laatu huononee. Raakavettä tarkkaillaan säännöllisesti. Se on sekä kemiallisesti että mikrobiologisesti hyvälaatuista ja johdetaan johtoverkkoon käsittelemättömänä.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on vastineessaan todennut, että aluehallintoviraston asettama lupamääräys 2 on hakijalle kohtuuton. ELY-keskus on aluehallintovirastolle antamassaan lausunnossa todennut, että "Mikäli vedenottamoiden suojavyöhykkeiden alueille myönnetään vesilain mukainen lupa, tulee sen perustua alueen kunnostukseen ja jälkihoitoon." Aluehallintoviraston päätöksessä ei myönnetty vesilain mukaista lupaa maa-ainesten ottamiseen vedenottamoiden suojavyöhykkeiden alueilta. Siten hakijaa ei tulisi velvoittaa jälkihoitamaan alueita, joille hakijalla ei ole lupaa maa-ainesten ottoon. Mikäli ottotoimintaan olisi myönnetty lupa vedenottamoiden lähisuojavyöhykkeiden alueille, niin kyseisen luvan olisi tullut perustua alueen kunnostukseen ja jälkihoitoon.

Arvi Siili Oy on vastaselityksessään todennut, että pohjaveden suojelun kannalta olisi tärkeää saada vesilain mukainen lupa maa-ainesten ottamiseen, koska sillä pystyttäisiin vähentämään pistemäistä kuormitusta ja saataisiin sadevedet suodatettua mahdollisimman hyvin ennen kuin ne pääsevät pohjavesikerroksiin.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus hylkää vaatimuksen katselmuksen järjestämisestä.
2. Hallinto-oikeus valituksen enemmälti hyläten poistaa Länsi ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksen 2.

Perustelut

1. Katselmusvaatimus

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 48 §:n 1 momentin mukaan hallintotuomioistuimien voi järjestää asian selvittämiseksi katselmuksen. Katselmuksessa tehdään havaintoja kiinteistöstä, maisemasta, rakennelmasta tai muusta sellaisesta kohteesta, jota ei hankaluudetta voida tuoda tuomioistuimeen. Tällaisesta tilanteesta ei ole nyt kyse ja asia on ratkaistavissa kirjallisen asiakirja-aineiston perusteella, joten katselmuksen järjestäminen ei ole asian selvittämiseksi tarpeen.

2. Pääasia

Sovellettavat oikeusohjeet

Vesilain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 2) ja 5) kohtien mukaan vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa muun muassa pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista taikka vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista tai olennaisesti vähentää tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesiesiintymän antoisuutta tai muutoin huonontaa sen käyttökelpoisuutta taikka muulla tavalla aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vedenotolle tai veden käytölle talousvetenä.

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos 1) hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua tai 2) hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Saman pykälän 2 momentin mukaan lupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos vesitaloushanke vaarantaa yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Vesilain 3 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta yleiselle edulle aiheutuvia hyötyjä ja menetyksiä arvioidaan yleiseltä kannalta. Arvioinnissa voidaan käyttää raha-arvoa, jos hyödyn tai menetyksen suuruus voidaan määrittää rahassa.

Saman pykälän 2 momentin mukaan arvioinnissa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa ja merenhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Vesilain 3 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta saatavana yksityisenä hyötynä otetaan huomioon maa- tai vesialueen tai muun omaisuuden tuottavuuden tai käytettävyyden parantumisesta aiheutuva omaisuuden käyttöarvon lisääntyminen sekä hankkeen toteuttamisesta välittömästi saatava muu etu.

Vesilain 11 luvun 17 §:n 1 momentin mukaan asian ratkaisevan viranomaisen on tutkittava asiassa annetut lausunnot ja tehdyt muistutukset sekä lupa-asiassa luvan myöntämisen edellytykset.

Saman pykälän 2 momentin mukaan lupa-asiassa lupa myönnetään, jos hanke täyttää tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 17 §:n mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että: 1)

tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua; 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Asiassa saatu selvitys

Länsirannikon valvontalautakunnan ympäristöjaosto on 24.9.2020 siirtänyt Arvi Siili Oy:n hakemuksen maa-ainesten ottamiseksi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston käsiteltäväksi vesilain mukaisena lupa-asiana maa-aineslain 3 §:n 1 momentin kohdan 4 perusteella. Ympäristöjaosto on lykännyt maa-aineslupahakemuksen käsittelyä siihen saakka, kunnes vesilain mukainen lupa-asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Lupaa on haettu maa-aineksen ottamiseen pohjaveden pinnan yläpuolelta pohjavesialueen lähisuojavyöhykkeellä Kristiinankaupungissa kiinteistöillä Grusgropen 287-405-1-222, Sandbacka 287-405-1-272, Siili 287-405-1-284, Granhult 287-405-4-155, Sandgrop 287-405-4-221, Max 287-405-13-20, Rosenberg 287-407-7-93, Marianne 287-407-7-95, Rosenberg I, 287-407-7-101, Ulfves 287-407-7-117, Lassas I, 287-407-7-119, Lassas II, 287-407-7-120, Solveig 287-407-7-121, Johanna 287-407-7-127, Sandås 287-407-26-110, Korssand 287-407-26-112 ja Djupgrop 287-407-26-126.

Päätöksen mukaan kiinteistöllä Sandbacka 287-405-1-272 ja määräsalla kiinteistöä Siili 287-405-1-284 on voimassa oleva lainvoimainen Kristiinankaupungin kaupungin teknisen lautakunnan myöntämä maa-aineslain mukainen lupa 31.10.2024 saakka.

Maa-ainesta on suunniteltu otettavaksi noin 20,8 hehtaarin alueelta noin 180 000 m³ltr. Vuotuinen ottomäärä on noin 5 000–18 000 m³ltr. Nykyinen maanpinnan taso hankealueella on N2000 +32–+65 m. Soraa on suunniteltu otettavan 2–20 m:n syvyydeltä. Toiminnan päätyttyä maanpinnan taso tulee olemaan N2000 +32–+43 m.

Ottamisalue sijaitsee Kristiinankaupungissa Dagsmarkin kylässä Korsbäckin 1028703 pohjavesialueella. Lähimpään vesistöön Lapväärtinjokeen on matkaa noin 1,2 kilometriä. Ottamiselostuksen mukaan ottamisalue sijoittuu suurimmaksi osaksi jo aikaisemmin otetuille alueille. Ottamisalueen ympäristö on pääosin metsätalousmaata. Ottamisalueen läheisyydessä ei sijaitse kaivoja. Alueen maa-ainesvarat koostuvat sora- ja hiekkamoreenista. Alueella on kuusi tarkastettua pohjaveden pinnan mittauspistettä ja alue on mukana pohjaveden yhteistarkkailussa.

Päätöksen mukaan hankealue sijaitsee maakuntavaltuuston 15.6.2020 hyväksymässä Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 alueella, joka on

luokiteltu tärkeäksi tai vedenhankintaan soveltuvaksi pohjavesialueeksi. Pohjavesialueen antoisuudeksi on arvioitu 1 800 m³/d. Pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 3,36 km² ja muodostumisalueen pinta-ala 2,05 km². Suunniteltu kaivualue on pohjaveden muodostumisalueella.

Kristiinankaupungin Korsbäckin ja Isomäen pohjavesialueiden yhteistarkkailuraportin vuonna 2020 mukaan Korsbäckin pohjavesialue on osa pohjoiseteläsuuntaista katkeilevaa harjujaksoa, joka on osittain moreenipeitteinen. Muodostuma sijoittuu ruhjevyyöhykkeeseen ja kerrospaksuudet ovat melko suuria, noin 30 metriä. Muodostuma rajoittuu lännessä Storåsenin pohjavesialueeseen, pohjoisessa osittain suoalueeseen, kallioon ja peltoon sekä etelässä kuivattuun Merijärveen. Kairausten perusteella harjun ydinosa on noin 50–100 metriä leveä ja sen hiekka- ja sorakerrosten paksuudet ovat enimmillään 13–14 metriä. Aines on hyvin lajittunutta ja sillä on hyvät vedenjohtavuusominaisuudet. Harjussa on vettä hyvin johtavien kerrosten yläpuolella tiiviitä moreenikerroksia, joiden päällä on laajahkoja orsivesiesiintymiä. Pohjaveden päävirtaussuunta on alueen eteläosassa pohjoisesta etelään, mutta alueen pohjoisosassa vettä virtaa myös kohti luodetta. Vedenlaatu on todettu hyväksi ja pohjavesi purkautuu lähteinä muodostuman reunoilla. Alueella on maa-aineksen otosta syntyneitä 10–20 m syvyisiä maa-ainekuoppia.

Hankealueen läheisyydessä ei ole yksityiskaivoja eikä luonnontilaisia lähteitä, ja etäisyys lähimpään asuinrakennukseen on noin 530 m. Hankealueen ympäristö on enimmäkseen metsätalousaluetta. Alueen kaakkoispuolella on maa-ainesten ottoalue.

Lähimpään vedenottamoon on matkaa noin 500 metriä. Kristiinankaupungin Korsbäckin ja Isomäen pohjavesialueiden yhteistarkkailuraportin vuonna 2020 mukaan Korsbäckin pohjavesialueella, noin yhden kilometrin etäisyydellä hankealueen eteläpuolella, sijaitsee KRS-Veden Vesihuoltolaitoksen Korsbäckin vedenottamo. Valtaosa Kristiinankaupungin vedestä tulee Korsbäckin ottamolta. Korsbäckin maa-aineksenoton yleissuunnitelman ja pohjaveden suojelusuunnitelman (Taka & Sandborg, 1997) mukaan Korsbäckin ottamolle virtaa harjusta noin 1200–1360 m³/d. Ottamolta saa Länsi-Suomen vesioikeuden vuonna 1983 myöntämän luvan mukaan ottaa pohjavettä 1800 m³/d.

Korsbäckin vedenottamolta on vuonna 2019 otettu pohjavettä keskimäärin noin 714 m³/d. Päätöksen mukaan hankealueen pohjoispuolella, noin 420 m:n etäisyydellä, on tutkittu vedenottamon paikka. Noin puolet hankealueen eteläosasta sekä hankealueen pohjoisin osa sijoittuvat vedenottamon lähisuojavaöhykkeelle ja tutkitun vedenottamon lähisuojavaöhykkeelle.

Tarkkailutulosten perusteella pohjaveden ja orsiveden pinnankorkeudet alueella vaihtelevat välillä N2000 +25,5–+44,5 m. Hakemuksen mukaan pohjaveden keskimääräinen korkeusasema on +25,7–+36,9 m. Hakemuksen liitteenä olevien leikkauspiirustusten mukaan alimman ottotason ja pohjavedenpinnan väliin jätetään vähintään 6 metrin paksuinen suojakerros.

Kristiinankaupungin Korsbäckin ja Isomäen pohjavesialueiden vuoden 2020 yhteistarkkailun mukaan Korsbäckin pohjavesialueella varsinainen pohjaveden pinta on tasolla N60 +35–+36 m ja orsiveden pinta tasolla N60 +42–+44 m.

Ottamissuunta vaihtelee tarvittavan kiviaineksen mukaan, koska eri puolilla ottoaluetta sijaitsee erilaisia kerrostumia kiviaineksia. Alueella ei tulla säilyttämään poltto- tai voiteluaineita ja koneet huolletaan urakoitsijan omissa huoltotiloissa. Ottamistoimintaa varten koneet tankataan kaksoisvaippapolttoainesäiliöstä ja säiliöiden läheisyydessä säilytetään imeytysainetta.

Ottamisalue maisemoidaan ottamissuunnitelman mukaiseen muotoon ja alueen luiskiin tullaan levittämään kaivannaisjätteet ohuena kerroksena. Edellä mainitulle alueelle tulee selostuksen mukaan luonnostaan puuntaimia puuston läheisyydestä johtuen. Pohjalle ei levitetä humuspitoisia maa-aineksia.

Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman vuosille 2022–2027 mukaan maa-aineksen otto ja jälkihoitamattomat ottoalueet voivat olla riski pohjavedelle etenkin, jos maa-ainesten ottoalueiden suhteellinen osuus pohjavesialueesta on suuri. Läntisellä vesienhoitoalueella soran ja hiekan ottaminen kohdistuu voimakkaasti tärkeille tai yhdyskuntien vedenhankintaan soveltuville pohjavesialueille. Happamalla sulfaattimaa-alueilla maa-aineksen otto (sulfidisavi tai -hiekkä) voi happamoittaa pohja ja pintavesiä. Maa-ainestenoton on havaittu kohottavan pohjaveden sähkönjohtokykyä sekä nitraatti- ja sulfaattipitoisuuksia. Pölynsidontaan mahdollisesti käytetty kalsiumkloridi voi nostaa pohjaveden kalsium- ja kloridipitoisuutta sekä kokonaiskovuutta. Ottotoiminta vaikuttaa myös pohjaveden määrään. Ottoalueilla sadannasta imeytyy maaperään suurempi osa kuin luonnontilaisilla alueilla. Tämän vuoksi pohjaveden pinnankorkeus saattaa niillä kohota ja pinnankorkeuden vaihteluvälit laajentua.

Oikeudellinen arviointi

Asiassa on kysymys vesilain mukaisen luvan myöntämisedellytysten täyttymisestä. Haetun vesitalousluvan myöntämisen edellytyksiä on siten arvioitava vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn intressivertailun perusteella. Vesitaloushankkeelle myönnetään lupa, jos hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Intressivertailussa hankkeesta saatavana vesilain 3 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuna yksityisenä hyötynä on otettava huomioon luvan hakijalle maa-ainesten myynnistä syntyvä taloudellinen hyöty. Valituksessa on vedottu yleisen edun näkökulmasta siihen, että maa-ainesten ottosuunnitelman mukainen ottaminen loiventaisi alueen jyrkkiä harjanteita ja tätä kautta pohjaveden muodostuminen turvattaisiin asianmukaisella muotoilulla. Kun otetaan huomioon, että valituksenalaista vesilain mukaista lupaa maa-ainesten ottamiseen vedenottamoiden lähisuojavyöhykkeeltä ei ole haettu alueen kunnostuksen tai jälkihoidon perusteella, vaan kyseessä on uusi

ottamistoiminta alueella, jossa on jo osittain ollut maa-ainesten ottotoimintaa aikaisemmin, hallinto-oikeus katsoo, ettei hankkeesta ole valituksessa esitetyllä perustella hyötyä yleiselle edulle.

Asiassa saadun selvityksen perusteella osa valituksenalaisista alueista on koskematonta tai lähes koskematonta. Luonnontilaisen pintakerroksen ja kasvillisuuden poistaminen lisää pohjaveden muodostumista, pohjaveden likaantumiseriskiä ja pohjaveden pinnan korkeuden vaihteluita sekä aiheuttaa maaperän eroosiota. Vaikka alueella on ollut maa-ainesten ottotoimintaa aikaisemmin, sen perusteella ei voida arvioida, että hanke voitaisiin toteuttaa pohjaveden muodostumisalueella niin, että haitallisia pohjavesivaikutuksia ei varmuudella syntyisi. Pohjavedelle aiheutuvien riskien merkittävyyden arvioinnissa tulee ottaa huomioon muun ohella pohjaveden virtaussuunta vedenottamolle päin sekä pohjavedenottamon ja hankealueen välinen etäisyys.

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentin mukainen pohjaveden pilaamiskiello sisältää myös vaaran aiheuttamisen kiellon, eikä toiminnan tarvitse aiheuttaa konkreettista pilaantumista ollakseen pohjaveden pilaamiskiellon vastaista.

Hallinto-oikeus katsoo, että maa-ainesten otto pohjavesialueen lähisuojavyöhykkeellä saattaisi muuttaa pohjaveden laatua ja määrää sekä huonontaa pohjaveden käyttökelpoisuutta taikka muulla tavalla aiheuttaa haittaa vedenotolle tai veden käytölle talousvetenä. Myöskään ei voida poissulkea, että pohjavesimuodostuman tila ei vaarantuisi. Lisäksi hankkeesta voi aiheutua pohjaveden pilaantumista ympäristönsuojelulain 17 §:n tarkoittamalla tavalla. Näistä syistä hankkeesta yleiselle edulle aiheutuvaa menetystä on vesilain mukaisessa intressivertailussa pidettävä huomattavana. Hallinto-oikeus katsoo, että hankkeesta saatava hyöty ei ole huomattava verrattuna siitä yleiselle edulle koituihin menetyksiin, eivätkä näin ollen vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitut luvan myöntämisen edellytykset pohjavesialueen lähisuojavyöhykkeelle täyty.

Kun otetaan huomioon alueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteet, hankkeen haitallisia vaikutuksia pohjavedelle pohjavesialueen lähisuojavyöhykkeellä ei ole mahdollista lupamääräyksillä riittävästi ehkäistä.

Aluehallintoviraston päätös hylätä hakemus siltä osin kuin toiminta sijoittuisi pohjavedenottamoiden lähisuojavyöhykkeille, on siten lainmukainen ja valitus on siltä osin hylättävä.

Hallinto-oikeus katsoo, että Länsi ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on voinut hylätä vesilain mukaisen hakemuksen maa-ainesten ottamiseen kiinteistöjen Sandbacka 287-405-1-272 ja Siili 287-405-1-284 osalta. Kyseisillä haetuilla alueilla on voimassa lainvoimainen maa-aineslain nojalla myönnetty määräaikainen lupa 30.10.2024 saakka. Karttatarkastelun perusteella kyseiset kiinteistöt sijaitsevat myös vedenottamon lähisuojavyöhykkeellä.

Koska vesilain mukaista lupaa maa-ainesten ottamiseen vedenottamoiden suojavaohyhykkeeltä ei ole myönnetty, hallinto-oikeus on poistanut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviranomaisen päätöksestä lupamääräyksen 2, jossa on määrätty aikaisemman ottotoiminnan yhteydessä syntyneiden pohjavedenottamoiden lähisuojavaohyhykkeillä sijaitsevien mahdollisten kuoppien täyttämistä, joiden kohdalla maanpinnan ja pohjavedenpinnan korkeustasojen välinen etäisyys on alle neljä metriä. Kyseisten alueiden maisemointi- ja viimeistelytyöistä on määrätty aiemmissa lainvoimaisissa lupapäätöksissä, ja ne velvoittavat edelleen luvan haltijaa. Aiempien maa-aineslupien valvonta-asia ei tule arvioitavaksi nyt kyseessä olevassa vesilain 3 luvun 2 §:n mukaisessa luvanvaraisessa vesitaloushankkeessa.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Kristiinankaupungin kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **5.8.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Päivi Kentala ja Annukka Lagerstam, sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Saara Juopperi.

Esittelijä Maritta Feodoroff

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta

Arvi Siili Oy
osoite: Jari Siili

Jäljennös maksutta

Länsi ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Kristiinankaupungin ympäristönsuojeluviranomainen/
Länsirannikon valvontalautakunnan ympäristöjaostoKristiinankaupungin terveydensuojeluviranomainen/ Länsirannikon
valvontalautakunnan ympäristöjaosto

Kristiinankaupungin kaupunginhallitus

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /Ympäristö ja
luonnonvarat -vastuualue

KRS-Vesi vesihuoltolaitos

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedotVaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasa>
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>